

ERDÉLYI GAZDA

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET
 ÁLLANDÓ GAZDASÁGI GÉPKIÁLLITÁSA
 (MINTAKIÁLLITÁS)
 KOLOZSVÁRTT
 GAZDÁK ÁLTAL
 MEGTEKINTHETŐ A SÉTATÉRI KIÁLLITÁSI
 HELYSÉGEKBEN.
 SZEPTEMBER 1-TŐL KEZDVE
 PETŐFI-UTCZA 7. SZ. ALATT.

Szivattyúk Mérélegek,

minden neme házi és nyilvános czélokra a mezőgazdaság-, építkezés- és iparnál.

legújabb javított rendszerű fűzede, százas és hőmérlegek fából és vasból, kereskedelmi, közlekedési, gyári, mezőgazdasági és ipari czélokra.

Szivattyu s gépgyártási beteti társaság.
 Embermérlegek, mérlegek házihasználatra. 875.

W. Garvens, Wien, I., Schvarzenbergstrasse 6. || Árjegyzék ingyen és bérmentve. ||
 I., Wallfischgasse 14.

Mc Cormick Harvesting Machine-Company.

(Chicagói aratógépgyár.)

GRAND PRIX

PARIS 1900-ban.

Kéveköti aratógép, Fűkaszalógép, Kőszőrükészülék,
 „Daisy“ marokkrakó aratógép, Szénagyűjtő gereshlye és Kéveköti fonál. (859.)

gyártmányai.

Ne vásároljon, míg gépeinket nem látta s árainkat nem kérdezte. Olcsó tartalék-részek óriási raktára. Tessék mintakönyvet kérni!

WILLIAM J. STILLMAN igazgató. Évi termelés 362,000 gép. BUDAPEST, V. ker., Váci-ut 30 sz.

Gyümölcs és szőlő sajtók, (898.)

„HERCULES“ folytonosan ható kettős emeltyű szerkezettel és nyomóerő szabályzóval a LEGMAGASABB MUNKAKÉPESÉG GARANTÁLVA, a munka képesség 20%-al nagyobb mint bármely más sajtónál.

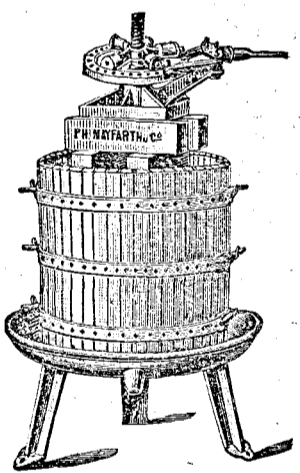
Hydraulikus sajtók különösen magas nyomás és nagy munkaképesség elérésére.

Szőlő és gyümölcs zúzók és bogyó morzsolók.

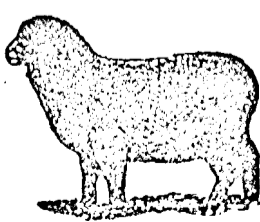
Teljesen felszerelt szüretelő készülékek fekvően és kocsira szerelve.

Lé-sajtók és a gyümölcslé készítésére szolgáló bogyóórlók. Aszaló készülékek gyümölcs és főzelék aszalásra, gyümölcs-vágó és hámozó gépek, legújabb szerkezetű szabad. önműködő „Syphonia“ permetezők, hordozhatóan és kocsira szerelve a szőlők permetezésére, a szegencs és. tormáncs, valamint a vértetű kiirtására, szőlő ekék gyártatnak és szállítatnak jótállás mellett a legjobb kivitelben

Mayfarth Ph. és Társa
 gazdasági gépgyárai vasöntödéje és gőzhámora által
BÉCS, II. Taborstrasse 71.
 Kitüntetve 490 arany, ezüst és bronz éremmel.
 Részletes árjegyzékek ingyen és bérmentve. — Képviselek és viszontárusítók kívántatnak.

16 métermázsa

raczka gyapju

jutányosan eladó.

Czim a kiadóban. (1002.)

Ganz és Társa

vasöntő és gépgyár
részvénytársaság

LEOBERSDORF. BUDAPEST. RATIBOR.

Városi üzlet Budapest, Ferencziek tere 2.

Ajánlja :

Hengerszékeit (Mechwart szabadalma) darálás-, felbontás-, kiörlés- és simára őrléshez, ön-működő lisztkeverő gépeit, hámozó-, koptató- és egyéb malomgépeit, mint felvonókat, szitákat, szállítócsigákat-, zsákfelvonókat-, detacheurök- és egész malomberendezéseket.

Turbinákat, forgó ekéket gőz-, petroleum- és electromos hajtással.

Electromos világítási és erőátviteli telepeket. Mindennemű kéregöntvényt.

Bánki rendszerű benzin és petroleum motorokat és locomobilokat.

(763.)

Az 1900-ik párisi kiállításon 6 nagy díjjal és 8 aranyéremmel kitüntetve.

Tejgazdasági gépgyártmányaink
és összes tejgazdasági cikkeink
a II. mezőgazdasági országos kiállításon

Pozsonyban

(folyó évi szeptember 7-étől 28-ikáig)

külön pavillonunkban üzemben láthatók.

Kérjük b. latogatását.

Fehér Miklós

Gépgyár r. t.

V. külső Váci-út 80.

(917.)

Repcze eladás.

A fogarasi m. kir. állami ménesbirtok igazgatósága folyó évi szeptember hó 16-án délelőtt 11 órakor megtartandó zárt írásbeli ajánlati versenytárgyalás útján

416 q. I. oszt. őszi káposzta repcét

37 q. II. oszt. „ „ „ és

11.70 q. hulladék „ „ „

boesát eladásra.

A mintákat, valamint az eladási feltételeket kívánatra a ménesbirtok igazgatósága megküldi.

Budapest, 1902. augusztus hó.

M. kir. földmívelésügyi Minister.

(920)

Uradalmak, gazdaságok, földbirtokosok, szeszgyárak stb.
körében kitűnően bevált

„Pef“ (Porcellán-Email-Festék)

Falakon és fán porcellánszerű, mosható mázolatot ad.

Legnagyobb tisztaság. Sok évi tartósság.

Nincs por, piszok, penész a vele mázolt falakon.

Gazdasági üzemek, mint tej-, vajkezelési és sajt készítői helyiségek istállók, gépházak, élesztőkamrák, konyhák, fürdőszobák, klosettek stb. részére felette célszerű.

Kimerítő ajánlattal és prospektussal szívesen szolgálnak az egyedüli gyárosok.

Festékgyárak :

Lutz Ede és Társa, Pozsony.

889.

Gazdák Biztosító Szövetkezete

BUDAPEST, VIII. Baross-utca 10.

836

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület
ugyis mint a

Gazdasági Egyesületek Országos Szövetsége

Alakult 1900. erkölcsi támogatásával. Alakult 1900.

Biztosítéki alap :

Kormány hozzájárulásával 400.000.— K.
Alapítványok 1268.080.— •
Tartalékok 111.053'60 •

Összesen 1,779.133'60 K.

Első évi felesleg 90.349.— K.

Biztosításokat elfogad tűz- és jégkár ellen, ugyyszintén az ember életére különféle módozatok szerint.

Az üzlet eredményben a biztosított tagok díj arányukban részesülnek és az 1901. évi üzletfeleslegből úgy a tűz, mint a jégkár ellen biztosítva volt tagok 4%-os díjvisszatérítést nyernek.

Biztosítási ajánlatok benyújthatók közvetlenül vagy a képviselők közvetítésével. Nyomatványnyal és felvilágosítással minden irányban készséggel szolgál

az igazgatóság.

I. Marosvásárhelyen egy állami minta-szőlő felállítása a gazdasági egylet támogatása mellett.

II. 10 ezer darab amerikai szőlőajtvány kieszközlése a földmivelésügyi minisztertől, melyből aztán 10 minta-szőlő létesítenék a vármegye különböző alkalmas 10 községében.

III. Marosvásárhely székhelylyel egy szőlészeti és borászati felügyelői állás, vagy amennyiben az is megfelelő volna, egy vincellér-képezdét végzett egyén által betöltendő ugynevezett mozgó vincelléri állás rendszeresítése iránti lépések megtétele.

IV. A szőlő-vessző behozatali tilalmának rendezése oly módon, hogy csak állami szőlő-telepekből származó szőlő-vesszőket lehessen a vármegye területére behozni.

V. Marostorda vármegye kapjon egy szénkéneg raktárt 30 drb. szénkéneg fecskendővel.

VI. Nyerjenek a Marostorda-megyei bortermelők a gazdasági egylet ajánlatára az állami szőlőtelepekről kedvezményes áru ojtványokat.

VII. Létesíttessék egy szőlőmunkás képző iskola, melyben alkalmas szőlőmunkások legyenek képezhetők.

Ha ezekhez a pontokhoz hozzáteszünk még kettőt, hogy t. i. 1. az olasz borvámklauzula eltöröltessék, 2. a romániai szőlő behozatalával üzött visszaélések minden erővel megszüntetendők, akkor azt hisszük, nemcsak Maros-Tordamegyére, de az udvarhelymegyei és torda-aranyosi szőlőtermelés fölvirágoztatására is nagyon sokat tettünk.

Talán lesz valaki, aki a székelykongresszuson ezt is szóvá teszi, ha kimaradt is a tárgysorozatból. Hiszen Gabriel Hanotaux 1901. október 25-én a párisi tudományos Akadémiában tartott előadásában gyönyörűen fejtette ki a szőlőtermelés jelentőségét a francia szőlők egykori pusztításának képét: »A baj föltartóztatlanul terjedt. Vészkiáltás járta át az országot, azután felösmerték a baj elhárításának lehetetlenségét és erőt vett a népen a kétségbeesés. A tegnap még gyönyörű szőlőskertek, a végtelen területek, melyekre a nap sugarai meleget és életet árasztottak, mind elpusztultak s a dicső francia szőlőszet nem más, mint egy beláthatatlan temető, ahol a csupasz és feketé szőlőtövek a sivár pusztaságon a francia szőlőművelés keresztjei voltak csak.« De a francia nép bámulatos lelki erővel, szívóssággal és fáradtsággal leküzdötte a pusztítást. »Amerika, mely a pusztító rovar ránk küldte, adta az erőteljes rege-

neráló szőlővesszőt is.« Talán nem lesz, vagy nem lett volna fölösleges foglalkozni ezzel a kérdéssel is és a homoki szőlőkre fordított állami költség és azokra irányuló állami gondviselés egy jótékony áramát érdemes lenne a szőlőtermelésre predesztinált székely vidékekre is rávezetni.

Tévedés lenne azt hinni, hogy a szőlőtermelés föllendülésével, a bor nagyobb mennyiségével egyszerre megcsappanna sörtermelésünk. A statisztika számjai mutatják, hogy a sörfogyasztásnak meg van a maga állandó nagy szükséglete, mely már csak emelkedhetik, de nem csökkenhet. S ezért tévedés volna azt hinni, hogy a szőlőtermelés fölujtásával ellene dolgoznánk a komló-mivelésnek. Azokban a székelyvármegyékben, ahol fekvés, talaj- és éghajlati viszonyok megfelelnek a komlóvegetációnak, nemcsak a kender és len termesztését kell előmozdítani, nemcsak a szőlőtermesztést kell újra megindítani, hanem a komlótermesztését is.

Látjuk azt, hogy Erdélynek ama részeiben, ahol a komlótermesztés előnyös és hasznos, az szépen el is terjedt — a székelyvármegyék kivételével. És mikor azt látjuk, hogy az egyforma viszonyú vármegyékben, mint például Nagy-Küküllőben a komló területe 172 k.-hold, Kis-Küküllőben 33 hold, míg a székely vármegyékben

Udvarhely vármegyében 28 k.-hold.

Háromszék » 26 »

M.-Torda » 12 »

T.-Aranyos » 8 »

összesen 74 » akkor

föl kell vetnünk azt a kérdést, hogy nem kellene-e a székely népnek is megszerezni azt az előnyt és azt a hasznot, mely a komló-mivelésben van és azt a kérdést, hogy miként lehetne azt megszerezni? Hogy a komló-mivelés éppen a kisbirtok üzemének felel meg legjobban, azt mutatja komló-mivelés területének megoszlása, mely szerint az egész országban

kisbirtokos komlóterület 256 k.-hold = 40 25%

középbirtokos » 180 » = 28 91%

uradalmi » 196 » = 30 81%

Kétségtelen, hogy a komlótermesztésnek megvannak s maga nehézségei, amilyenek a mivelés drágasága, a kellő fajta megválasztása s a jó minőségű komlónak elkészítése. De ezek a nehézségek korántsem leküzdhetetlenek. Társadalmi és állami összeműködéssel nagyon is leküzdhetők s akkor a komlóban a székely kisbirtokos olyan kereskedelmi növényt nyerne, mely lekötne munkásságát, de vissza is fizetné a ráfordított munkát.

És hogyan küzdhetnék le a termesztés nehézségeit? Néhány pontba foglalom azt, amit tenni lehetne ez kellene:

1. A szőlőfölujtási és telepítési köl-

csönök módjára adatnának a székely birtokosoknak 10 éves törlesztéssel komló-telepítési kölcsönök akár az Agrárbank, akár a Központi Hitelszövetkezet, akár más szervezet útján.

2. Tömegkomló termelésének elérése céljából állapítsák meg a vármegyei gazdasági egyesületek a vidékére legalkalmasabb komlófajtákat.

3. A sűrűbb komlótermelés vidékein állítson föl a földmivelésügyi miniszter mesterséges komlószáritókat, az egész erdélyi komlóvidék területére körülbelül hármat, melyekből a Székelyföldre is jusson.

De jól tudom azt is, hogy a komlótermesztés nehézségeivel csak akkor lehet hajlandó megküzdeni a székely nép, ha a komló értékesítésének mai nehézségei leküzdésére meg lesz a kilátás. Ez az értékesítés ma bizonytalan, nehéz és sokszor veszteséges; de a társadalmi és állami erők helyes fölhasználásával még ezen is lehet segíteni. Az e téren szükséges intézkedés némelyikét a következőkben foglalhatom össze:

1. A gazdasági egyesületek főbb komlóvidékeként (Küküllőszög, felső Marosköz, Háromszék) alakítsák meg a tömegtermelő s értékesítő szövetkezeteket, melyeknek hatásköre egyszersmind mesterséges száritók fölállítására is kiterjedne s akkor nagyobb sörgyáraink is szívesebben vennék az egyforma minőségű komlót, melyet most nem szerezhettek be.

2. A gazdasági egyesületek hassanak oda, hogy akár már létező, akár alakítandó hitelszervezet, pénzügyileg álljon be közvetítőnek a termelők és sörgyárosok közé, hogy előleget nyujthasson a termelőknek, kik ez által viszont hitelbe is adhatnák a komlót a sörgyárosoknak.

3. Tarifális kedvezmények az államasuti vonalokon a komlóértékesítés bizonyos idejében, amint azt az E. G. E. komlóértékesítési értekezletéből kifolyóan kérelmezte is.

4. A tulságosan magas söradópótlék leszállítása, amit ugyancsak az E. G. E. komlóértékesítési szakértekezlete mondott ki szükségesnek és végül az ugyan-csak ezen az értekezleten kimondott ama kívánság:

5. Ösztöndíjak adományozásával székely ifjaknak sörfőző mesterekké való kiképzése, hogy ne legyünk kiszolgáltatva cseh és morva sörfőzők rosszakaratának, önkényének és spekulációjának.

Távol áll tőlem azt állítani, hogy a növénytermesztés egész tereumán szükséges munka csak az általam tárgyalt két

Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank R. t.

Teljesen befizetett alaptőkéje 1.200.000 korona.

Kolozsvárt, Mátyás- király-tér, 7. sz. saját házában.

Betétkeket előnyös feltételek mellett fogad el könyvecskékre, vagy folyószámlára és azokat felmondás nélkül fizeti vissza.

Váltókat olcsón számítól le.

Előleget ad értékpapírokra és kézi zálogra.

Jelzálogos kölcsönöket nyujt földbirtokokra és kolozsvári házakra. Törlesztési kölcsönöket közvetít a Hazai Takarékpénztár részére.

Áruraktárat (a pályaudvar mellett) olcsón kezelik a betárolt árukat és azokra előleget adnak. Ugyanott kölcsönzések is kaphatók.

Ugyanott a

The Gresham Életbiztosító Társaság Vezérügynöksége.

ágban, a szőlő- és a komlótermesztésben csucsosodik ki; még azt sem állithatom, hogy a szőlő- és komlótermesztés kívánalmi mind ki vannak merítve az általam mondottakban. Csak föl akartam hívni az erdélyi mezőgazdaság intézőinek figyelmét mezőgazdaságunk két kellőképpen nem ápoltságára s az azokban teendő legszükségesebb munkákra.

Éber Ernő.

A gazdatisztek helyzete Németországban.

(Befejező közlemény.)

Az eddig közölt adatokból kitűnik, milyen nagy különbség van a legmagasabb és legalacsonyabb fizetések között. Az alacsonyabb javadalmazás emelésére azonban nagyon jó módok bizonyultak a munkaadók termelőképességének emelése, miáltal a kisebb fizetések jövedelmezőbbekké alakíthatók. Ezáltal magától től el a német gazdatisztek munkaerejének és személyes viszonyainak kérdése.

Kétségen fölül áll, hogy ma több olyan igazán értékes szakerő áll a gazdák rendelkezésére, mint előbb, akik ugy gyakorlati, mint elméleti képzettségük által minden kívánalomnak megfelelni képesek. De éppen úgy, mint Ausztria-Magyarországban, úgy itt is az alantobb rétegek ezeknek létét erősen megnehezítik. Ezáltal azonban teljesen mellőzzük azokat az ugynevezett „gazdasági hivatalnokokat”, akiknek semminemű jogigényük vagy készültőségük erre a pályára nincsen és csakis más pályán hajótörést szenvedve, sokszor csak az ellátásért dolgoznak. De nem tartom ma már azokat sem jogosultaknak önállóbb állást valamely gazdaságban betölteni, akiknek elméleti ismereteik nincsenek. Szerencsére a földbirtokosok mindinkább gazdasági iskolát végzett gazdatisztekkel igyekeznek az önállóbb állásokat betölteni és mint a gyakorlat mutatja, teljes joggal. Utóbbi időben azonban nagy visszaélések történnek a gazdatisztek körében ilyen képzettséggel dicsekvő egyének részéről. Ez a visszaélés abban áll, hogy ilyen egyének ki nem elégitő előtanulmány vagy egy-két évi gazdasági tanintézet látogatása után büszkén ajánlják magukat mint tanintézetet végzett gazdatisztek. Ezek az elemek ártanak éppen az elméletnek a legtöbbet, mert hiányos előtanulmányuk folytán — a melyek éppen csak a tanfolyamok rendkívüli hallgatására jogosítottak — a hallott anyagot nem tudják elemészteni és a gyakorlatban az ilyen helytelenül fölfogott elméleti tudás által a legnagyobb kárt tesznek. A német földbirtokosok tehát ma már mindinkább arra néznek, hogy az ajánlkozó gazdatiszteknek teljesen befejezett tanulmányaik legyenek, a mikről rendes bizonyítvánnyal rendelkeznek.

Ha még végre azokra az intézményekre akarunk térni, a melyek gazdatiszteinak jólétének emelésére irányul, úgy meg kell jegyeznünk, hogy ebben a tekintetben Ausztria-Magyarország jóval Németország előtt jár és pedig úgy a nyilvános, mint magán intézményeket tekintve. Hiszen nem tagadható, hogy sok nagy uradalomban a munkában megöszült gazdatisztek nyugdíjban részesülnek, de ez

még Németországban még nem annyira gyakori: mint Ausztriában, ahol csaknem minden uradalomban külön alapítványok vannak a nyugdíjra szoruló gazdatisztek javára. A hivatalos jótékony intézményekhez soroljuk mindenekelőtt az állami nyugdíj- és rokkantsági biztosítást; hanem ez a biztosítási mód csak csekély mértékben alkalmas az egyes hivatalnoknak. Az előirányzott támogatás aggkor és rokkantság esetére tudniillik oly alacsony, hogy azzal a gazdatiszt beálló szükség esetén alig tengetheti életét. Azon egyesületek közül, a melyek a gazdatisztek jólétének emelésére irányulnak, mindenekelőtt a „Berlini német gazdatiszti egyesület” említendő (alapítva 1865-ben). Tagjainak száma körülbelül 1400 és 450,000 márka (540,000 korona) vagyon fölött rendelkezik; célja állásközvetítés és rokkantság vagy halál esetén a gazdatisztek, illetve családjaik biztosítása. Ez után gazdagság tekintetében mindjárt a sziléziai hivatalnok segélyegylet következik Boroszlóban (alapítva 1861-ben); ez is a fent leirt célokat követi. Ezekon kívül van még Németországban sok hasonló egyesület, de nagyobb vagyon nélkül. 1899-ben mozgalom indult meg Németországban, hogy mindezen egyesületnek egy központot teremtsenek, hogy a gazdatisztek jólétének emelésén egyesült erővel működhessenek. Ez a szervezet 1899 február 15-én lépett életbe „Német gazdatiszti egyletek szövetsége” név alatt. Ez a szervezetet alapítása óta örvedetes emelkedést mutat és már nem egy gazdatiszt mentett ki szorult helyzetéből. Bár még sok olyan egylet van, a mely magánvagyonát nem akarja a gazdatisztek összességének fölládozni, mégis remélhető, hogy ez a szövetség, ha a kitűzött cél elérésében tovább halad, a gazdatisztek jólétére érezhető hatást fog gyakorolni.

A jövedelmező gyümölcstermelés főbb feltételei.

Hazánkban nagyon kevés kivétellel, minden előre megfontolt terv és határozott cél nélkül termeltek eddig gyümölcsöt. Arra vajmi kevesen gondoltak, hogy ennek az üzembe való bevonásával számottevő jövedelem volna nyerhető. Csak mióta olcsóvá és könnyűvé vált a szállítás s nyomott gabonaárakkal, a fillokszera pusztításával, stb. gyűlt meg a gazda baja, gondolnak arra, hogy a megcsapant vagy kiapadt jövedelmi források helyett újakat nyissanak az elhanyagolt gyümölcstermelés felkarolásával, mely most már örvedetes arányokat kezd öltetni.

Lelkészeink és tanítóink derék, hazafias táborát sem szabad felemlitetlenül hagyni, kiknek nagyrésze igazi lelkesedéssel karolta fel ez ügyet. A gyümölcstermelés azonban mai napság már nagyon tág mező, ki tájékozatlanul indul neki, könnyen eltévedhet. Ilyen eltévedésektől akarom megóvni szakértársaimat, midőn tapasztalataimra támaszkodva, felsorolom azon főbb irányelveket, a melyeket nem szabad szem elől téveszteni annak, ki a gyümölcstermelés terén a várt sikert elérni óhatja.

Figyelembe kell venni mindenekelőtt a termelés tényezői közül az égaljat, a fekvést, a talajminőséget és ezek kellő mérlegelése után állapítani meg, a termelendő gyümölcs nemeket. A gyümölcsnemek megválasztásánál leghelyesebben járunk el akkor, ha vidékünk

határában tartunk előbb alapos szemlét. Ott mindenkor fogunk találni olyan vadfákra, melyek biztos utmutatóinkká válhatnak. Az egyik helyen például azt látjuk, hogy mintegy dominál az alma, körte, egy másikon a cseresznye, mogyoró, hegyi barack, házi szilva, vagy esetleg a kökény; ha továbbá emberlaptá helyeken folytatjuk szemlénket, több és biztosabb utmutatásra is fogunk akadni, amelyekkel nem lesz nehéz a termesztenő gyümölcsnemek iránt tisztába jönni. Ott, ahol valamely fanem kiterjedtebben fordul elő, hol ezekből hatalmas, nagy példányokra akadunk, ott a művelt fajták is nagyrészen ugyanazon gyümölcsneméből fognak állani, mert hisz népünk még most is előszeretettel szedi beojtandó csemetéit erdők, garádok es hasonló helyekről, minek természetes folyománya, hogy a tenyésztésben is ezeket találjuk tul-sulyban, miáltal egy-egy vidék gyümölcstermő jellege domborodik ki. Ebből nem lesz mármost nehéz megállapítani azt a gyümölcsnem, melyre főszlyt kell helyeznünk.

Ezt követőleg egy még fontosabb kérdés merül fel előttünk, az, hogy a nemek közül a nekünk alkalmas fajtákat kiválasszunk. E végből két dologgal kell ismét tisztába jönnünk: a termelendő gyümölcs értékesítési módjával és az erre alkalmas fajtákkal, melyek egyúttal az adott viszonyok között biztos terméseket adnak. A gyümölcs tudvalevőleg nyersen, aszalva, borrhá, pálinkává és izzé feldolgozva értékesíthető. Mindenesetre a legkényelmesebb és legjövödelmezőbb a nyersen való, eladás, csak hogy minden fajtával és minden viszonyok között ez ki nem vihető, miért asztali vagy jobb piaci fajták termelése csak ott indokolt, ahol ennek összes tenyészfeltételei megvannak. Elsőrendű asztali gyümölcsök csakis rendes metszés alatt tartott és kellőleg gondozott törpe és alakfakon termelhetők, mi sokkal több szakértelmet és gondozást igényel, sem hogy ez a mezőgazdasági, vagyis a nagytermelésnek tárgyát képezhetné, e helyett tehát a másodrendű asztali és elsőrendű piaci gyümölcs termelésére kell a főfigyelmet fordítani, mi végből a piacon keresett, viszonyaink között biztosan termő, fagyálló, kevés számú fajtára kell szoritkozni és szakítani azzal az eddig követett iránynyal, hogy a hány fa, annyi fajta is legyen.

Ha a termelt gyümölcsöt aszalva óhajtjuk értékesíteni, úgy első sorban is figyelmünket a szilvára kell fordítanunk, mivel e gyümölcsből Amerikába is van kivitelnk s ha az aszalványnak egyik évben nincsen elfogadható ára, eltartható a másikkig, midőn majdnem biztosra vehető, hogy az előbbi árnak kétszeresét adják meg. Ritka eset az, hogy egymásután két bő szilvatermés volna. Nálunk tulnyomólag a házi, besztercei vagy horgas magvu szilva termeltetik, mi abban leli magyarozatát, hogy ez magról és gyök-sarjairól is egyformán szaporítható. E fajta ellen nem is lehet mást kifogást tenni, mint azt, hogy több hitvány változatban fordul elő, melyektől szilvásainkat nagyon ajánlatos volna megtisztítani és csak a nagy sötét violaszínű, vagyis fekete magvaválót szaporítani.

Mivel azonban e hazai szilvafajtának ott vannak meg a tenyészfeltételei, hol a nyári éjjelek is hűvösek, harmatosak, a talajban is megtalálja a kellő nyirkosságot, ennél fogva csak ilyen helyeken tenyészszük kiterjedtebb

Mindennemű, vízben oldható és szavatolt beltartalmú **mütrágyafélék**, ugymint: csontliszt és ásványi **superfoszfátok**, valamint a tavaszi vetések trágyázására alkalmas különböző: nitrogén és káli tartalmu superfoszfátok és chilisalétrom a legjobb minőségben és a legkedvezőbb feltételek mellett kaphatók a:

Zalathnai Kénkovand Ipar Részvénytársaságnál

Központi irodája: BUDAPESTEN, IV. ker., Bécsi-utca 5. szám, a hová a rendelések és mindennemű kérdézősködések intézendők.

Rendeléseket készséggel elfogad és közvetít az Erdélyi Gazda közvetítő osztálya. A gyár árjegyzéke lapunk minden számában található!

mértékben. A hol ellenben ezek a feltételek hiányoznak, ott tegyünk kísérletet a nálunk ágeni szilva név alatt elterjedt (Franciaországban Agen vidékén Ropsergaut név alatt nagyban tenyésztett) fajttal, mivel ez a mi szilvánknál négyszer nagyobb áradacára is nagy kelendőségnek örvend, a meleg, száraz éghajlatot kedveli, csak a talajból ne hiányozzék a kellő nyirkosság; tehát éppen odavaló, a hol a házi szilva nem ad kielégítő terméseket.

A szilvákon kívül, mint aszalványok, a husosabb fajta nyári barackok, a borizü almák és a kevésbé leves körte-fajták, szintén találhatunk piacot, ha azokat az amerikaiak eljárása szerint elkészítve visszük piacra.

Egészen más szempontok szerint kell eljárni, ha bornak szándékozunk feldolgozni a gyümölcsöt. Itt első sorban az almákra kell figyelmünket fordítani és a fajtákat helyesen összeválogatni; mert e célra is megvannak, hogy úgy mondjam, speciális fajtáink. Így Franciaországban p. olyan almáfajták, melyek 16–18% cukortartalommal bírnak.

Pálinkakészítésre első sorban a csonthejasok közül a nyári barack, szilva és cseresznye jöhet tekintetbe és csak másodsorban a közönségesebb őszi barack, végül a körte és alma. E célra mentől levelesebb, édeesebb és zamatosabb fajták választatnak, annál jobb és több pálinka nyerhető. Majdnem ugyanazon szempontok alá esik az iz vagy lekvár készítésére használandó fajták kiválasztása. E két feldolgozási eljárást különben leghelyesebb együtt alkalmazni, hogy aszalásra a termés elejét, pálinka vagy izfőzésre annak selejtesebb részét használjuk fel.

A hol csak keresztül vihető, nagyon ajánlatos a gyümölcsöt az erős szelektől védett helyekre telepíteni. Ha azonban széljárta helyekre kell fákat ültetnünk, szelek ellen-súlyozására a határ mentére tegyünk diófákat, közéjük pedigogyoróbokrokat, azonkívül mentől alacsonyabban maradjunk a fák koronájával, végül a fajták megválasztásánál azok szélálló képességére is legyünk tekintettel. A vihar legkevesebb kárt tesz a nyári és őszi barack-, dió-, gesztenye-,ogyoró- és mandulában, szóval az olyan gyümölcsben, a melynek rövid szára van. Ellenben hosszú száru gyümölcsökben annál több kárt tesz a szél, mivel ezek össze-vissza rázatván, ha nem hullanak is le, úgy összetörődnek, hogy nagyrészen értéküket veszítik, mint ezt a cseresznyék és meggyeknél tapasztalhatjuk.

Az almák és körték között is azután sok szélálló fajta akadunk, ezeket ilyen helyeken tehát okvetlenül figyelmünkre méltassuk.

Nálunk általában szokásban van, hogy a megrikult gyümölcsös vén fái közé fiatalokat foltoznak és csodálkoznak, hogy azok nem diszlenek, mert a fiatal fa tápkészletét kimerítette az elődje, hát éheznek, az éltető napsugarat pedig elveszik tőle a „rokkantak”.

A kiirtott gyümölcsös helyére került fák is sovány örökségre fognak találni, mely elfelejteti velők az ő közmondásos háladatosságokat. Az okszerű gazda már rég hódol annak a szabálynak, hogy a mélyen gyökerező és így az altalajt kimerítő növények után sekélyen gyökerezőket természet és viszont, ennek dacára is a gyümölcsfáknál e szabálynak helyességét nem akarja belátni, hanem gyümölcsfák után megint gyümölcsfákat eről-tet, még pedig rendesen olyanokat, a minők kivesztek. Ha még megváltoztatná a gyümölcsnemet, p. egy kiveszett körte helyére, mely mélyre hatoló gyökereivel az altalaj tápanyagait merítette ki, egy sekélyen gyökerező cseresznyefát ültetve. Ezzel valamivel jobb eredményeket érhetne el, a legjobbakat azonban akkor, ha új földbe ülteti fiatal fái-t, a régiéket helyét pedig más termelés alá fogná.

No kapkodjunk új, ismeretlen fajták után, hanem először is vidékünkön tekint-sünk körül, hogy nincsenek-e ott a jobbak

között céljainknak megfelelő fajták? Általában az őszi és nyári barack kivételével, melyek helyett célszerűbb fiatal fákat ültetni, az át-oltást ajánlom mindazon gyümölcsfajtáknál, a melyeknek termése céljainknak meg nem felel. Ilyenek pedig, főleg a nyers fogyasztásra szánt, de még feldolgozásra sem nagyon alkalmas taplós, fojtós, csak sertésnek való sok értékű alma- és körtefajtánk.

A talaj az ültetést megelőzőleg kellőleg készítették elő, mivégből a legcélszerűbb volna az egész területet megforgatni. Mivel azonban ez szerfelett megdrágítja a telepítést, csak ott vihető keresztül, hol a munkáviszonyok kedvezők. Különbö megelégedhetünk azzal is, ha egyszerűen megfelelő nagyságu és pedig szűz földben 80 cm. mély, 100–140 cm. széles, kipusztult fák helyén pedig 100 cm. mély, 140–200 cm. széles gödröket készítettünk és ezekben ültetjük a fákat. Ott, hol a termőréteg sekély, az altalaj terméketlen murva, kavics vagy kőpadból áll: a halmos ültetést alkalmazzuk és csak sekélyen gyökerező gyümölcsfajtákat választunk. A halmok akképp készítendők, hogy a kijelölt fasorok közül összehuzzuk a földet és a fa helyén felporhanyított, mintegy 80–100 cm. magas és 3–4 m. széles halmokat készítve, azok közepébe ültetjük a fákat.

A földmunkákat az őszi ültetéshez nyár utólján, a tavaszhoz pedig az őszi folyamán készítjük el, hogy az ültetés idejének eléréstéig a föld kellőleg megülepedhessék, egyúttal pedig a légköri behatások azt porhanyóbbá tehessék.

(Vége következik.)

A. D.

A kártékony rovarok irtása.

Darányi földművelésügyi miniszter a magyar-óvári gazdasági akadémia, valamennyi gazdasági tanintézet, a budapesti kertészeti tanintézet és valamennyi földműves-iskola igazgatóságának, valamennyi m. kir. kertmunkás-képző tanfolyam vezetőjének és az állami faskolák felügyelőinek és kezelőinek; valamennyi m. kir. gazdasági vándortanárnak; valamennyi m. kir. szőlészeti és borászati felügyelőnek és valamennyi m. kir. vincellér-iskola igazgatóságának a következő körrendeletet küldte:

Az ország gyümölcsstermelését veszélyeztető kártékony rovarok irtása sok helyen nem történik oly buzgalommal és sikeresen, mint azt egy a közérdek, mint maguknak az illető gazdáknak érdeke megkivánná és sajnálattal kellett meggyőződnöm, hogy a közvetlenül érdekelt kerttulajdonosok sem az 1894. évi XII. törvényzikk idevonatkozó 50-ik szakaszát, — a mely a kártékony hernyók, illetőleg hernyófészkek és lepketojások (tehát a gyümölcsfákat rontó galagonya-pillangó, más néven közönséges fehér pillangó), a sárgafarku pillangó téli s a pókhálós molyok nyári hernyófészkeinek, a gyapjas pille s a gyűrűs pille tojás-somóinak, továbbá a cserebogaraknak kötelező irtását rendeli, — nem pontosan hajtják végre, valamint hogy nem járnak el 1899. évi 9679. szám alatt kiadott körrendeletem szerint, mely a vértetű kötelező irtását rendeli el.

A törvény és rendeletek ide vonatkozó rendelkezéseinek pontos betartását hathatósan ellenőrizni óhajtván, borászati, kertészeti és szakoktatási szakközegeimnek mindenkor feladatukká teszem, hogy valahányszor hivatalos kiszállásuk alkalmával oly községben vagy helyen megfordulnak, hol számottevő gyümölcsstermelés vagy jelentékenyebb terjedelmű gyümölcsösök vannak, — a hivatalos kiszállás közvetlen okául szolgáló ügy elintézése után, okvetlen győződjenek meg személyesen a helyszínen, hogy vajjon az illető községi előjáróság hogyan tett eleget a fennebb idézett törvénynek és körrendeleteimnek, és pedig, kihirdette-e azokat idejében (a folyó év március hó első napjaiban vagy még korábban, de már a tél folyamán) és az irtás határideje

után meggyőződött-e az illető községi kertekben tartott vizsgálati próba alapján, hogy az elrendelt irtás megfelelő alapossággal történt-e?

Ugyszintén feladatukká teszem, hogy több kert és gyümölcsös megtekintése után személyesen is győződjenek meg arról, hogy az irtás csakugyan eredményes volt-e?

Kívánatosnak tartom azonban, hogy szakközegeim eljárásuk célját ezen körrendeletem előmutatása mellett az illető község előjáróságával mindenkor tudassák és csak aztán kezdjék meg ellenőrző munkájukat.

Az ellenőrzés mikéntjére nézve utbaigazításul szolgáljon, hogy az csak április, május és június hónapokban és elvétve július elején hajtandó végre.

Áprilisban főszűz fektetendő arra, vajjon a téli hernyófészkek (galagonya-pillangó: *Aporia crataegi* és sárgafarku lepke: *Thorthesia chrysoorhea*) le vannak-e szedve;

májusban: hogy nem rágna-e az említett pillék megnőtt hernyói, valamint a gyapjas pille (*Ocneria dispar*) s a gyűrűs pille (*Gastropacha neustria*) hernyói, vagy nincsenek-e a gyümölcsfák a pókhálós molyok (*Hypnometra*) hálóiival befonva (nyári hernyófészkek), irtják-e az esetleg rajzó cserebogarakat és ha az illető község almafái vértetvesek, az előirt irtás foganatosítottatik-e?

Júniusban az ellenőrzés ugyanaz, a mi májusban volt, míg júliusban már csak a vértetű irtásának ellenőrzésére van szükség.

Az irtandó rovarokra, valamint irtásuk módjára nézve tájékoztatást adnak egyrészt azok az idevonatkozó rövid utmutatások, a melyeket rendeletemre a m. kir. állami rovar-tani állomás adott ki, u. m. „Utmutatás a gyümölcsfák kártékony hernyóinak irtására”, „Utmutatás a cserebogarak irtására” és végül „Utmutatás a vértetű keresésére, megismerésére és irtására”, másrészt az a munka, mely „A gyümölcsfák és a szőlő kárt tevő rovarai” cím alatt magában foglalja az itt figyelembeveendő kártékony rovarokat és irtásmódokat. (7—8, 11—13, 34—40 és 45—48. oldalakon), továbbá az ezen kötelező irtásra vonatkozó törvényes intézkedéseket (a 76. és 78. oldalakon). Ezen füzet egy példányát hivatalos használatra idecsatolom, az említett utmutatókat pedig, a mennyiben rendelkezésre nem állának, a m. kir. állami rovar-tani állomás (Budapest, II., Oszlop-utca) egyszerű megkeresésre azonnal megküldi.

Utasítom ennél fogva a címet, hogy ezen körrendeletemnek pontosan feleljen meg, illetőleg szakközegét utasítsa, hogy ellenőrzéssel egybekötött minden kiszállása befejeztével hozzám rövid jelentést tegyen, hogy ellenőrzése milyen eredménnyel járt; nevezetesen jelentse az ellenőrzés idejét s az ellenőrzés eredményét, hogy megtörtént-e idejében a kötelező rovarirtás kihirdetése, milyen kártevőt irtottak és eredményes volt-e az irtás? A mennyiben pedig nagyobb hanyagságnak jönne nyomára, hozzám arról azonnal részletes jelentést tegyen, hogy ily esetekben a törvényes intézkedések azonnal megtehetőek legyenek.

Ha az ellenőrzőnek a kártevő (pl. valamely hernyó és vértetű) azonosságára (fajára) nézve kételyei támadnának, küldje azt az illető kártevő származásának pontos megjelölése mellett, közvetlenül a magyar királyi állami rovar-tani állomásra (Budapest, II. ker., Oszlop-utca 26. sz.) s kérjen utbaigazítást.

A m. kir. állami rovar-tani állomás a szükséges felvilágosítást megadja s értesíteni fogja az illetőt, hogy a beküldött rovar irtása kötelező-e s egyúttal ha szükséges lesz, megteszi hozzám is jelentését, az esetleges további eljárás megindítása végett. Ebben az utóbbi esetben az ellenőrző tehát nem tesz hozzám közvetlenül jelentést, hanem a fentiek értelmében csak a m. kir. állami rovar-tani állomást értesíti.

Elvárom, hogy ellenőrző szakközegeim, a jelen körrendeletem értelmében szigorúan járjanak el és mennél előbb tegyék lehetővé, hogy a kertgazdaságokban legnagyobb károkat okozó

elősködők írtására vonatkozó törvényes intézkedések a közjó érdekében teljes érvényre jussanak.

Budapesten, 1902. évi július hóban.

Darányi.

A gabonakereskedelem ferdeségei.

Az alábbi levelet kaptuk s azt annak közérdekű tartalmánál fogva okulás céljából közreadjuk.

*

Sziveskedjék b. lapjában közölni az alább írott esetet, a mely velem közelebről megtörtént, figyelmeztetésül a gazdáknak, hogy legyenek óvatossak és előrelátók terményeik eladásánál:

Ez év június 24-25-én irtam levelet és küldöttem mintát eladó zabomból Maros-Ludasra a Heller Jakob és Fiai cégnek, erre a levélre a cég válaszolt nekem június 26-diki kelettel, én az ezen levélben tett ajánlatot elfogadtam és azonnal válaszoltam és kértem a zabra előleget és azonnali szállításra zsákokat. A cég július 2-iki kelettel azt írja nekem: „Előleget nekünk nem kell küldeni, mert levelünk ép annyi, mintha kötlevel volna kezei között, zsákokat küldünk és tessék azt megrostálni és azt szállítani és azonnal küldjük annak árát.”

Ez történt július másodikán, vártam a zsákokat, de nem jöttek, megsürgettem a céget, hogy küldje a zsákokat, mert szállítani akarok, mielőtt a nyári sürgős dologba belemennék.

Sürgetésemre július 16. kelettel kaptam a cégtől levelet, hogy küldjek a zsákok után Mező Órbe, a címet, a kinek a zabot feladjam, később fogja tudatni.

Július 18-án megkaptam a zsákokat és a július 17-én írott levél értelmében július 19-én szállítottam. Ugyde címet nem kaptam, de arra támaszkodva, hogy a címet talán a cég tudatta az állomással és azt is, hogy ömlesztésre alkalmas kocsi legyen ott és mert a levél végén azt írja a cég: „addig is kérjük azt szállítani”, a zabot elszállítottam.

Az állomás nem tudott semmit a címről, ömlesztésre való kocsija nem volt, az állomásfőnök megmászaltatta ugyan a zabot és letétette a raktárba, de azt izente nekem, hogy másnap, illetőleg minthogy másnap va sárnap volt, tehát harmadnapon küldjek embereket, a kik zabot az addig megrendelt kocsiba betegyék — ömlesztészek.

E napon, 19-én a d. u. 2 órakor érkező postával megkaptam a címet, illetőleg 2 fuvarlevelet kiállítva, a melyekben feladóként a cég szerepelt. Lóvas emberrel a fuvarleveleket elküldöttem az állomásra. Most már volt cím a kinek nevére a zab feladatott, de nem volt kocsi és hogy ne kelljen nekem drága munkaidőben még egyszer embert küldeni a beömlesztésre — megkértem az állomásfőnököt és ő volt szives az ő embereivel a zabot 4 koronáért berakatni.

A július 18-iki levélben ez van írva: „... és a kiállított fuvarlevél szerint 980 koronát utánvenni, a még járandó pénzt az elszállítás után azonnal küldjük.”

A fuvarlevelekben feladóként a cég szerepelt, én tehát az utánvett összeget nem kaphattam kézbe, mert a fuvarlevél-másodlat és az utánvétli igazolványt sem én kaptam meg, minthogy én ott nem szerepeltem.

A feladás után tudattam a céget és kértem a pénzem, a cég júli. 28-iki levelében kéri a fuvarlevél-másodlatot és az utánvétli igazolványt, hogy ezek vétele után küldje el pénzem. Erre megírtam azt, hogy miután én nem vagyok feladó — sem fuvarlevél-másodlatot, sem utánvétli igazolványt nem kaptam, és kértem, hogy ne levelezzünk már annyit, mert én meguntam a levélírást és levélolvást, hanem küldje már el a pénzemot.

Végre-valahára július 30-án azt írja a cég: „zab árát apró pénzben holnap postára tesszük” és így aztán aug. 3-dikán elküldöttem

a postára pénz után. Kaptam egy zacskó apró pénzt. Kezdem számítani, számítom forintokban, számítom koronákban, de bárhogy számítom is — a pénz nincsen meg.

A zacskón érintetlen volt a pecsét, ahhoz nem nyult senki — különben is egy megbízható embert küldöttem a postára.

Aug. 4 tudattam a céget, hogy a pénz nem jött meg teljesen, a pakolásnál hiba történt (?) arra kérem tehát sziveskedjék és küldje el az elmaradt pénzt. A cég erre nem is reflektált aug. 16-ig, a mikor is megküldötte a még nála maradt pénzem mindennemű megjegyzés nélkül. Így tehát eladtam a zabomat június 27-dikén, szállítottam a vasutra a zabot július 19-én és a pénzemet megkaptam részben aug. 3-dikán, részben aug. 16-án, tehát az eladástól számítva 51 napra.

Tiszta tényeket irtam le úgy, a mint a valóságban megtörténtek, leírtam pedig azért, hogy gazdatársaim legyenek óvatossak az eladásnál és lehetőleg válasszanak oly cégeket, a melyek pontosak. Mert igaz, hogy az említett esetben a pénzt megkaptam — részletekben ugyan, de hiánytalanul, ez azonban nem elég az üdvösségre. A gazdaembernek fizetni valói vannak, a napszámos, cseléd, adó, esetleg arenda stb. fizetést nem lehet 50 napokra elodázni és megvárhatja azt, hogy azon esetben, ha pontosan és kifogástalanul szállít — a pénzt kapja meg.

Mózsa Attila.

KISEBB SZAKKÖZLEMÉNYEK.

— **A tej zsiradéktartalmának meghatározása.** A tejjel manapság annyi hamisítás megy végbe, hogy igen kívánatos annak jósága felől meggyőződniök, különösen azoknak, kiknek családjaik s kivált a gyermekek, mint főtápszert használják.

A jó tej kiváló táperővel bír s ma már bizonyos betegségek gyógyítása egyenesen tej jel történik, különösen gyomor bajoknál, a midőn a tejivást egész hat literig fel kell vinni napjában. De a mily kitűnő gyógyhatásu a jó tej, épen oly káros hatással van szervezetünkre a rosz és különösen gyomor bajokat idéző elő, a mit különben gyógyítani lenne hivatva.

Ugy a tej jóságát, mint árát, annak zsiradéktartalma határozza meg s megmérésére legalkalmasabb a lactobutyrometer (tejvajmérő), mely igen egyszerű és olcsó készülék s legfeljebb 0.2—0.3% hibának enged helyet.

A tej zsiradéktartalma 2.5—5% között váltakozik; középszámnak tehát 3—3.5%. Legalkalmasabban 3.5%-ot vehetünk a helyi viszonyoknak megfelelő árban s minden további 0.5%-ért két fillérrel többet, 0.5% hiányért pedig két fillérrel kevesebbet adjunk.

Ha a tejet tejgyártmányok készítésére akarjuk felhasználni, akkor is a fenti arány felel meg a tejből nyerhető gyártmányok mennyiségének. K. Ö.

— **Iszapos, agyagos, nedves talaj.** Ha valahol agyagréteg fekszik, úgy miként tudjuk, az nem bocsátja át magán a vizet, hanem az, az agyag fölött fekvő földréteget folyton nedvesen tartja és idővel teljesen iszapossá teszi.

Sokan abban a véleményben vannak, hogy az ily talajon semmit sem lehet termelni, mert gyakorta még a sás és nád sem szereti, pedig ha elég mélyen felszántjuk és esetleg még trágyával is meghintjük némileg, akkor hektáronként mintegy 18 kilogramm kemény fűmag és 9 kilogramm fehér és vörös lóheromag keveréssel bevetve, kitűnő takarmányt termelhetünk rajta.

Megjegyzem azonban, hogy ezt nem szabad mindjárt az első évben birkákkal legeltetni, mert nagyon mélyre harapnak s gyakran tövestől kitépik a fiatal hajtásokat a nedves talajból.

Természetes továbbá, hogy gypsz nem használható a trágyázás céljaira, mert az a nedves talajban kővé merevednék, hanem

legcélszerűbb a puha trágya, hamu és ha van kéznél, homok.

Ha azonban az agyagtalaj nem fekszik nagyon mélyen s elég vastag réteget alkot, akkor ne gondolkodjunk, hanem hasznosítsuk az agyagot magát, mert az többet ér rétnél, kaszálónál és nádasnál, kivált ha ér van közelében, melyből a fogyasztó gödör idővel vízzel tölthető meg s haltenyésztés céljaira használható fel. K. Ö.

— **Fiatal borjúk hólyaggyulladás.** Fiatal borjúknál a hólyaggyulladás nagyon közönséges és gyakori betegség és sokan gyógykezelik úgy, hogy az anyának moslékba kevert meleg törkölyt adnak.

Igaz, hogy a törköly elvitázhatatlanul hathatós gyógyszer a baj ellen; de melegen nyújtva a tehénnek, kétélű fegyverré válik, mert ha csak egy kissé meg volt is savanyodva, úgy hogy ki sem érezhették rajta: felmelegítve azonnal és teljes mértékben kiadja savanyúságát s oly káros hatással van az anya tejére, miszerint a borjú, a helyett, hogy gyógyulna, naponta jobban és jobban fogy s végre teljesen el is pusztul.

Ezért a törkölyt mindig hidegen és pedig szecskával vegyesen kell az anyatehénnek adni, a mely azt így is szivesen megeszi; de lehetőleg alaposan meg kell vizsgálnunk a nyújtott törkölyt így is, hogy savanyu ne legyen, mert a tehén gyomrának belső melege is nagy hatással van reá és ha hajlandó volt a megsavanyodásra, úgy bizonyára meg fog részben savanyodni a gyomorban is, mielőtt megemésztenék.

A jó gazdának mindenesetre legtanácsosabb száritott törkölyt tartania a háznál, a mely feltétlenül mentes a savanyúságtól s alkalmas időben könnyen beszerezhető, kivált a sörtörköly, a melynek előállítása nincs is szorososan az időhöz és évszakhoz kötve és állatgyógyászati szempontból épen olyan hatással bír, mint a másik. K. Ö.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

Kis hirdetések című rovatunkra felhívjuk olvasóink figyelmét. Egy koronáért, mely előre beküldendő, mindenki hirdethet s az utalvány szelvényre a hirdetés szövege is felírható. A hirdetési megrendelés minden számról legkésőbb csütörtökön délig a kiadóhivatalhoz juttatandó.

— **Tisza László** meghalt. Az

Erd. Gazd. Egyletnek régi tagja, sokáig alelnöke, 1877-től 1882-ig elnöke és mostanig ig. vál. tagja volt a megboldogult. Tisza László főképp mint katona szerzett érdemeket hazája védelmében 1848—49-ben. Gazdálkodással az utóbbi években már egyáltalán nem foglalkozott. Az Erd. Gazd. Egyl. számos alkotásának emléke fűződik az ő nevéhez. Béke poraira!

— **Értesítés.** Az „Erdélyi Gazdasági Egylet” és az „Erdélyrészi Gazdatiszti Egyesület” hivatalos helyiségei, az „Erdélyi Gazda” szerkesztősége és kiadóhivatala, valamint az „E. G. E. Allandó Gazdasági Gépkészítés” és annak irodája — f. évi szeptember hó 1-től kezdve Kolozsvárt *Petőfi-utca 7. sz.* alatt, a Bölöny-féle házban lesznek.

— **Az Erdélyrészi Gazdatiszti Egyesület választmányi ülésének idejét** mult számunkban szeptember 1-ére irtuk meg. Ez uton adunk most hirt az egyesület tagjainak, hogy több oldalról kifejezett kívánságra, a mezei munkákban való nagy elfoglaltság miatt a választmányi ülés *nem szeptember hó 1-én lesz*, hanem egy alkalmasabb, később meghatározandó időben. Az egyesület vezetősége egyúttal fölkéri azokat, akik a nyugdíjra vonatkozó kérdésre adandó válasz-lapot nem küldték be, hogy azt minél előbb küldjék be.

— **Birtokosok a cselédjeikért.** Jól tudjuk, hogy azok, a kiknek neveit az olvasó alább olvassa, nem a nyilvános elismerésre pályáztak, a midőn nemes szívük sugallatát követve, siettek példát mutatni és uradalmakon alkalmazott éves cselédjeiket nyugdíjra beiratták a gazdasági munkás- és cselédsegítő pénztárba. Ha nem a nyilvános elismerésért tették is, nem késünk ezzel az elismeréssel. Egy félszázaddal a politikai egyenjogóság nagy elvének hozott gazdasági áldozat után, a földbirtokos osztálynak újra áldoznia kell a nemzeti közbecsület oltárán a társadalmi pacifikáció érdekében. Az a cseléd, a kinek kenyéradó gazdája hajlott korára, élte alkonyára nyugdíjat biztosít, szívében hálával, lelkében megelégedéssel megy a határra az ég áldásáért dolgozni. Ez a munka foganatosabb lesz! Több áldás fakad abból. Lássák meg az érdekeltek az egész vonalon, hogy még utilitarius szempontból is nagyon jelentékeny dolguk ez nekik, a szívnek pedig valóban ritka alkalma, midőn igaz emberszeretetről tehet tanubizonyosságot.

A gazda természetesen csak annak a cselédjének biztosít nyugdíjat, a ki nála legalább tíz évet kitölt. Ha kevesebb időt szolgál, akkor a gazda által teljesített befizetések egy részét, úgy a mint azt a törvény meghatározza, a cseléd, midőn szolgálatát elhagyja, a gazdának visszatéríti. Mivel ez a visszatérítés progresszív módon kevesbedik a szolgálati évek számával, ebben biztosítva van a cseléd állandósága, már tudniillik azé, a ki súlyt helyez arra, hogy öregségére nyugdíja legyen.

Egy cseléd után az első csoportbeli legnagyobb fizetés évenként 10 korona 40 fillér, vagyis 10 évre 104 korona. Megérdemli-e ezt a hű cseléd, ki egy gazdánál tíz évet kitölt? Ha pedig nem töltene ki, akkor a gazda a helyébe felfogadott cseléd javára teljesíti a fizetéseket s már előbb tett befizetéseket (ha a cseléd tagsági könyvét nem váltaná ki) ennek javára tudatja be.

Itt közöljük azok neveit, kik cselédeknek Darányi e nagyjelentőségű intézményénél nyugdíjat biztosítottak. Örömről fog szolgálni, ha — mint az érdekesítő újságregényekre — erre is rámondhatjuk: folytatása következik:

Gróf Apponyi Sándor, Lengyel; Bartokovics Ágoston, Egyházas-Maróth; Bauer Ottó, Tormásmajor; Bittó Béni, Sárosfa; gróf Csáky Emánuel, P.-Szilágy; Cs. és kir. családi birtok, Holics, Csepel, N.-Akáv; Lederer Arthur és Károly, Csóka; Darányi Ignác, Duna-Ujfalu; gróf Dessewffy Aurél, Szt.-Mihály, Ujszász; ifj. Eötvös Károly, Paks; özv. Elversz Nándorné, Karancs; gróf Eszterházy László, Sáros; gróf Eszterházy János, Nyitra Ujlak; Elversz Rudolf, Karancs; gróf Eszterházy Mihály, Tardoskud; Fáy Árpád, Jánosd; Frike Emil, Sövényháza; báró Gerliczy Ferenc, Deszk; Grünbaum Dezső, Ó-Becse; Hanák Kolos, Abasár; Héder János, Visk; özv. Ivánkovits Istvánné, Kastélyos-Dombó; Kalocsai érsekség, Hajós; gróf Károlyi Sándor, Derékegyház; gróf Károlyi Tibor: Gyulaj, Kántorjánosi, Mácsa, Nyir-Adony, Simánd; gróf Károlyi Mihály, Kál; gróf Keglevich Gábor, Nagy-Káta; özv. Kövér Jánosné, Tisza-Földvár; Kvassay István, Pápa; Lészay Ferenc, Magyar-Gorbó; kakucsi Liebner József, Kakucs; Lichtenstein József, Kupa; Lippay Géza, Koronczó; Lichtenstein József, Homrogd; Maár Gyula, Kercseliget; Mautner Henrik, Mező-Örs; gróf Merán János, Körösladány; Miskolcz város közönsége; Návay Lajos, Földeák; Plachy Gyula, Kozárd; báró Prónay Sz. Gábor, Tó-Almás; Róth Imre, Tisza-Földvár; gróf Teleky Tibor: Gyömrő, Maglód; Tökés Sándor, Karcag; Váci Püspökség, Kálló; Várady Szakmáry Donát, Lucsivna; dr. Wohlher Vilmos, Duna-Szerdahely; Zathureczky István, Czóczke; Malatinszky Ferenc, Zala-Csány; Kenessey Kálmán, Nyék-Pettend; Schaumburg-Lippe György hg Dárda; Vásárhelyi László, Kunágota; Czárán Márton, Sep-rős; báró Drasche Richard, Simonmajor; gróf

Apponyi Sándor, Kis-Vejke; Békés Csaba köz-ség; Váci püspökség, Kosd; Berczelly Jenő, Lócz; Szakrajda Ferenc, Rozgony; gróf Károlyi Sándor, Kegye; Régl Lajos, Mező-Örs; báró Stammer Ágoston, Prasicz; dr. Gorove László, Rákóczifalva; Szeniczey Odönné, Kenderes; Hegyi Zsigmond, Léh; Plachy Gyula, Kozárd; gróf Károlyi Sándor: Felgyő, Szamos-szeg, Fóth; gróf Széchenyi Imre, Somogyvár; gróf Károlyi Sándor, Rákos-Palota; Margalit Alfréd, Karád; gróf Károlyi Gyula, Bályok; gróf Zedtwitz Kurt, Moraván; Halmágy köz-ség; Dréher Antal, Liborcsa; Békés-Csaba köz-ség; Békés-Csaba köz-ség; Balogh Gábor, Böny; dr. Vargha Gyula, Üllő; Szónya Bertalan, Királytelek.

— **A budapesti magy. kir. állatorvosi főiskolán** a beiratkozások az 1902—903. tanévben szeptember hó 1—8-ig bezárólag foglalkoztatni. Szeptember hó 9—15-ig a beiratkozást írásbeli kérvényre a tanártestület, ezen időn túl október hó 1-ig a földmivelésügyi magy. kir. miniszter engedélyezi. A beiratkozás kizárólag gymnasiumi vagy reáliskolai érettségi bizonyítvány alapján történik. Az állatorvosi tanfolyam négy évig tart, okleveles gazdászok azonban, ha érettségi bizonyítványuk is van, három év alatt is végezhetik. A beiratási díj fél évenként 4 korona; a tandíj fél évenként 30 korona. Tandíjmentesség vagy állami ösztöndíj elnyeréséért folyamodó kérvények érettségi bizonyítvány hiteles másolata, szegénységi és erkölcsi bizonyítvány csatolása mellett a földmivelésügyi m. kir. miniszter ur ő nagyméltóságához címelve, a beiratkozás alkalmával a főiskola rektori hivatalába adandók be.

— **Borértékesítő Országos Szövetkezet.** Darányi Ignác földmivelésügyi miniszter a költségvetési vita során a képviselőházban bejelentette, hogy a magyar bor értékesítésének előjavítása, állandó biztosítása végett országos akciót tervez. Az eziránt való tervezetet egy országos szövetkezet megalapítását célozza, aminek előmunkálatai a földmivelésügyi miniszterium borászati osztályát hosszabb időn keresztül foglalkoztatták. Most a tervezet teljesen készen áll s a pozsonyi gazdasági nagygyűlésen illetékes oldalról is szóvá fogják tenni. A kongresszus után, az őszi hónapokban hozzáfognak a terv megvalósításához is.

— **A Szatmármegyei Gazdasági Egyesület** a földmivelésügyi m. kir. miniszter ur által adományozott pénzdíjakkal és a rendező egyesület által adandó oklevelekkel Fehérgyarmaton, 1902. szeptember 22-én, hétfőn, a vásártéren *szarvasmarha tenyész díjazást* rendez, melyet olvasóink figyelmébe ajánlunk. Bővebb felvilágosítást nyújtanak: *ber. Kovács Jenő*, az állattenyésztési szakosztály alelnöke, *Pethő György*, az állattenyésztési szakosztály előadója, *Domahidy Sándor*, a Szatmármegyei G. E. I. alelnöke és *Poszvek Nándor*, a Szatmármegyei G. E. titkára, Szatmáron.

— **Hogy csinálják a gabna árát.** Egy berlini újságban, melynek kizárólag az a célja, hogy a gabnaár képződését figyelemmel kísérje és kutassa azokat az okokat, amelyek az ár emelkedését, vagy hanyatlását előidézik, érdekes sorokat olvasunk erről a dologról, Ruhland Gusztávnak e nálunk is ismert írónak tollából.

1892-ben két new-yorki spekuláns Coster és Martin a kukoricára veti magát és elhatározza, hogy annak árát ők csinálják meg. Összevásárolnak körülbelül öt millió buselt s ez által az árát negyvenöt centről egy dollárra rugtatják fel. Arra számítotak, hogy amikor a szállítás napja elérkezik, az eladóknak nem lesz tengerijük és kénytelenek lesznek megfizetni a különbözetet. De az ellenkező történt. Az eladók felajánlották a tengerit s erre a két spekuláns, akinek mindössze kétszáz ezer dollára volt, megbukott. 1901. végén Philips kezdett Chicagóban májusra nagy mennyiségű búzát és gabnafélét vásárolni úgy, hogy 1902. januárban már 6—7 millió buselt vásárolt össze. Az ellenfél azonban, ki tudta, hogy Philipsnek kevés a pénze, elkezdett nagy

mennyiségben eladni, Philips hiába erőlködött, az árát nem bírta tartani és végül is bele bukott. 1898-ban Leiter járt ilyenformán s nem kevesebb mint öt millió dollárt vesztett el. A múlt év őszen Gates nevű spekuláns csinált egy kukorica ringet és felverte a tengeri árát. Nagy erőfeszítések után a két fél t. i. az ár emelők és az ár lenyomók kiegyeztek úgy, hogy Gates állítólag egy-két millió dollár hasznot dugott zsebre. Mindezek a példák Ruhland szerint azt mutatják, hogy a világnak legmagasabb gabnapiacain nem az dönt, vajjon mennyi terem és mennyit kínálnak eladásra, hanem sokkal inkább az, vajjon a spekulánsoknak van-e elég pénzüik, amelynek segítségével az árakat lenyomhatják illetőleg felferhetik.

— **A II. Országos Szőlészeti és Borászati Kongresszus**, mely Pozsonyban a II. Országos Mezőgazdasági Kiállítás ideje alatt fog megtartatni, szeptember hó 15-én veszi kezdetét, melynek nagyszabású előadásai és az előadás-hoz fűződő viták sorrendjénél fogva rendkívül érdekesnek s a magyar szőlőművelés és borászati ügyekre fontos mozzanatnak ígérkezik. A kongresszus 3 napig fog tartani, délelőtt előadások és vitákkal, délután a környékbeli nagyobb szőlőkbe és pincékbe való kirándulás és tanulmányi utakkal.

A kongresszusra való bejelentések dr. Kövessi Ferenc bizottsági előadó urhoz (Budapest, Köztelek), a tagsági díjak a kiállítási pénztárhoz (Budapest, Köztelek) intézendők.

Az előadások sorrendje a következő:

I. nap. 1. A szőlőoltás szabályai különös tekintettel az úgynevezett előhajtással való szőlőoltvány készítésre, előadó: *Kosinsky Viktor*. 2. Az amerikai fajok újabb hybridjeiről, különös tekintettel hazánk klímájára és a hazai meszes talajokra, előadó: *Kövessi Ferenc dr.* 3. Az ojtványtelepítés és a szénkéneszagos terén észlelt visszaesések okairól és azok megelőzéséről, előadó: *Engelbrecht Károly*.

II. nap. 1. A szőlő fakó rothadásáról, előadó: *Istváuffi Gyula dr.* 2. A fehér pecsenye- és csemegeborok szüreteléséről, erjesztéséről és kezeléséről, előadó: *Rácz Sándor*. 3. A bor törésének okairól, előadó: *Kramsky Lajos dr.*

III. nap. 1. Borértékesítés (vám-tarifaföl-emelés, adóleszállítás, Warrant kölcsön-ügy stb.), előadó: *Baross Károly*. 2. A viharágyzás terén elért eredményekről, előadó: *Raum Oszkár*. Bizottsági jelentés a „magyar szőlőművelők egyesülete” ügyében, előadó: *Drucker Jenő dr.*

Tagsági díj 10 korona. Ezen összegben a kirándulások költségei és az összes nyomtatványok díjmentes küldése, az összes vasutakon feláru menetjegy kedvezmény s a kiállítás szabad látogatása is befoglaltatik.

— **Haltanyesztés a Székelyföldön.** Udvarhely vármegye közigazgatási bizottságának az ottani pisztrángos patakok behalásítása és kihasználása ügyében megindított akciójára az országos halászati felügyelőség kiküldöttje tanulmányozta a kijelölt patakokat s javaslatára az Erdőségen és pedig Kormos-patak völgyében, részint ezen, részint ennek mellékágainak benépesítésére *Daniel Gábor* és *Daniel Lajos* ottani birtokosok vállalkoztak egy-egy kisebb költő-telep felállítására Homoród-fürdőn, a mely a Rákos és Kis-Homoród, továbbá a Palibükk-patak összefolyásánál fekszik, ezen patakok benépesítésére egy nagyobb, 40—50 ezer ikra költésére alkalmas telep felállítása tervezetik. Végre egy negyedik ilyen telepet ohajtanak még az év folyamán felállítani a Bucsin-hegy tetején, azzal a rendeltetéssel, hogy a Kis-küküllő patak két ágát lehessen onnan behalásítani. A kiszemelt helyek arra is alkalmasak, hogy a kikelt ivadék felnevelésére megfelelő növesztő-tavakat is készítsenek, a mi tudvalevőleg lényegesen elősegíti a behalásítás sikerét. Egyéb patakokon csak akkor lehet az akciót megindítani, ha sikerül a nagyon is szótáradott halászati jogokat egyesíteni, a mire nézve szintén tesznek lépéseket.

— **Külföldi gyümölcskereskedők.** Szolgálatot véltünk teljesíteni azoknak, a kik gyümölcsöt exportálnak, ha a német városoknak,

a hol jobb gyümölcs piacaink vannak, egy pár nagyobb gyümölcsvásárló czégeit közöljük:

a) Berlinben: J. Peiser (Kurfürstendamm 235); Carl Ruben (Kronenstrasse 64); Bunzel (Moselstrasse 8 Friedenau, bei Berlin); Weinhausen (Central-Markthalle); G. Schremmer Central-Markthalle); Houben et Comp. (Kronenstrasse 8/9); Blankenstein (Potsdamerstrasse 3); Borhardt (Franziskanerstrasse 47/48); Fohlow (Eichhornstrasse 10); Heinze (Friedrichstrasse 128); Junker (Französischestrasse 57/58); Lingtedt et Sanderlich (Leipzigerstrasse 84); Nollenberg (Unter den Linden 48-49); Prescher (Schöneberger Ufer 44); Runge (Dorotheenstrasse 29); Schultze's Söhne (Potsdamerstrasse 4).

b) Leipzigben: Hugo Vetterlein (Liebigstrasse); Emil Arnold (Turnestrasse); Julius Fusold (Leplaystrasse); Carl Vetterlein (Catharinenstrasse); John Schellong (Markthalle).

c) Frankfurt am Main-ban: C. Schepeter (Rossmarkt 3); Christ Enders (Opernplatz 4); F. Branburger (Grosse Eschenheimstrasse 76); Tusk et Pabst (Hittelweg 43); A. Rohl (Kalbchustrasse 2); F. Kirchgassner (Kaiserstrasse 65); Rubig et Funk (Kaiserstrasse 65); Anton Reck (Markthalle); Anton Kirchgassner (Backenheimer Landstrasse 5); Et. May (Grosse Meheimerstrasse 39); F. Junghoff (Unterlinden 49).

d) Breslauban: Eric. et Carl Schneider (Schweidnitzerstrasse); W. Schicht (Junkerstrasse); Sorva (Neue Schweidnitzerstrasse); Paul Neugebauer (Ohlauerstrasse); Erber et Kalinke (Ohlauerstrasse); Hielischer (Renchesstrasse 12); Poppe (Kaiser Wilhelmstrasse); Schampel (Schuhbrück 76); Scholz (Lusingstrasse 1); Scholz et Zedler (Freiburgerstr. 16.)

Mindezekhez előbb mintát kell az eladó gyümölcsből küldeni és pedig az eladó készletnek teljesen megfelelőt. Az ár alku tárgya. A levelezés német nyelven történhetik.

— **A ménlótulajdonosok figyelmébe.** A m. kir. földmivelésügyi miniszter a hivatalos lap mai számában értesíti az érdekelteket, hogy ama ménlótulajdonosok, kik eladó ménlovaikat megvétel végett az állami lótenyészintézetek részére felajánlották, ezennel értesítetnek, miszerint a bejelentett teljeskoru ménnek bizottsági megsejtelése és esetleg megvásárlása a következő helyeken és napokon fog eszközöltetni és pedig: *Kolozsvártt* ez évi szeptember 18-án, *Szász-Régenben* ez évi szeptember 20-án és *Nagy-Szebenben* ez évi szeptember

22-én. Ezzel kapcsolatban figyelmeztetnek a ménlótulajdonosok arra is, miszerint szabadságukban áll ménlovaikat a fent irt vásárhelyek bármelyikén elővezettetni. Az elővezetés helye és ideje iránti kellő tájékoztatást a vásár napján az illető vásárhely hatósága fogja a keredzősködőknek megadni. A megvásárolt ménlovak a helyszínén fognak azonnal átvétetni, vételárük pedig az eladó által megnevezendő m. kir. adóhivatalnál, esetleg csak 1903. évi január hó folyamán fog folyóvá tétetni.

— **Pef (porcellán-emailfesték.)** Szakkörökben már rég tisztába jöttek azzal, hogy mily rendkívül előnyös a mezőgazdasági üzemekben a szorgos tisztaság és tetszetős külső fenntartása, szóval a falaknak oly mázolás, mely minden követelménynek, tisztaság, tartósság és szépség tekintetében megfelel. A Lutz-féle Pef (porcellán-emailfesték)-ben e feltételek szerencsésen egyesülnek, minthogy e gyártmány egy porcellánszerű, kemény, sima és tartós mázat ad, mely mindenkor könnyen lemosható. A Pef ezért a vele mázolt helyiségek legegyszerűbb módon való tisztántartását teszi lehetővé és megakadályozza por, piszok, penész, zsír, stb. lerakódását.

Hogy egy ily Pef-máz a mezőgazdasági üzemek tejgazdaságaiban, sajt- és vajkészítő-helyiségeiben, élesztőkamrákban, gépházakban, istállóknak, mosó- és főzőkonyhákban, folyósókban, fürdőszobákban, klozetekben stb. kitűnő szolgálatokat tesz, kiemelni nem szükséges és az előttünk fekvő elismerő nyilatkozatok uradalmak, mezőgazdasági üzemek, földbirtokosok, szeszgyárak köréből szintén igazolják, miszerint ily Pef-mázolat teljesen méltó jó hírnevére.

Azt hisszük, hogy t. olvasóink érdekeit szolgáljuk, ha ezen Lutz Ede és Társa pozsonyi festékgyárosok által előállított festékre különösen figyelmeztetjük. 889. I.

NÉPBANK RÉSZVÉNYTÁRSASÁG KOLOZSVÁRTT

Deák Ferencz-utca (ezelőtt: Belközép-u.) 37. sz. alatt (Korbuly-ház) olcsó jelzálog és váltókölcsonöket nyújt és **BETÉTRE 5 SZÁZALÉK KAMATOT AD.**

A LAPFELÜGYELŐ BIZOTTSÁG FELÜGYELETE MELLETT:

Felelős szerkesztő és kiadó:

TOKAJI LÁSZLÓ.

Társszerkesztő:

JAKAB LÁSZLÓ.

Segédszerkesztő:

ÉBER ERNŐ.

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET TULAJDONA.

Magyar Jelzálog-Hitelbank

Képviselősege Kolozsvártt

(Jókai-utca 2. sz., gr. Rhédey-ház, I. em.)

Az intézet alaptőkéje 40 millió korona.

4%-os és 4 1/2%-os

Záloglevélkölcsonöket

nyújt és pedig 4%-os kölcsönt földbirtokra: 50 évi törlesztéssel 4-95 százalék,

nagyobb városokban fekvő házakra 42%, évi törlesztéssel 5-25 százaléknál évi részletfizetés mellett és magasabb leszámítási árfolyam mellett 4 1/2%-os záloglevélkölcsonöket földbirtokra 50 évi törlesztéssel 5-35 százalék és nagyobb városokban fekvő házakra 42 1/2 évi törlesztéssel 5-65% évi részletfizetés mellett.

A jelzálogul felajánlott erdélyrészi ingatlanok értékére és a megszavazandó kölcsön összegére nézve az Erdélyi Gazdasági Egylet bizalmi férfai adnak véleményét. (1.)

A bank képviselőségénél kaphatók 4% és 4 1/2%-os záloglevelek, 3%-os és 4%-os nyereségekötvények

„ADRIAI”

BIZTOSÍTÓ-TÁRSULAT

alapított 1838-ik évben.

Vagyonbiztonsági tőkéje 104 millió korona.

A magyarországi igazgatóság intézője:
Br. PODMANICZKY FRIGYES.

E társulat, mely 62 éves fennállása óta 440 millió koronát fizetett ki károk fejében, biztosít a legjutányosabb feltételek mellett; tűz- és robbanási-, valamint jégokozta károk ellen, továbbá az emberek életére, halál és elérési, valamint kiházásitási esetekre.

Erdélyrészi vezérképviselőség
Kolozsvártt:

Szekula Akos
vezérfelügyelő. (250.)

H I R D E T É S E K.

„Grand Prix“ (a legnagyobb kitüntetés)
a párisi vilákiállításán.

Alfa Separator R. J.

Jroda: Budapest, V., Bathory-utca 4.

Syár: Budapest, V., Petneházy-utca 6/8.

Tejgazdasági Gépgyár.

Szállít tejgazdasági eszközöket és gépeket!
Jehenezetek, tejgazdasági telepek, tejszövetkezetek berendezése!

Mindig friss sajtoltó por és folyékony oltó!

Több mint 500 első díj!!!

Arjegyzékkel, költségvetéssel, utbaigazítással
készséggel szolgálunk.

Előfizetési Felhívás!

Erdélyi hazarészünk legfüggetlenebb, legélénkebb és legolcsóbb politikai napi lapja

„UJSÁG”

Független, mert tisztán az a közönség tartja fenn, amely Magyarország teljes kormányzati és anyagi önállóságáért lelkesül. Senki mástól anyagi segílyt nem kap. Épen ezért korlátok, melléktekintetek nem kötik és nem vezetnek közcélu akcióinál.

Legélénkebb, mert a legjobb erőkből álló munkatársgárdája van és leggyorsabb, mert éjjeli lap lévén, már a reggeli gyorsvonat szétviszi az egész Erdélybe s így az összes budapesti lapokat egy nappal, a kolozsváriakat pedig egy fél nappal megelőzi.

Legolcsóbb, mert míg más lapok előfizetési ára évi 28 és 32 korona, addig

az „UJSÁG” előfizetési ára

egész évre csak: 24 korona.

félévre „ 12 „

negyedévre „ 6 „

egy hónapra „ 2 „

Ilyen előfizetési árral indult már kezdetben és ez is egyik oka annak, hogy a lap előfizetői a legnagyobb arányban szaporodtak.

Az „Ujság” felelős szerkesztését mult évi december 29-től **Dr. Papp József** kolozsvári ügyvéd vette át, a kit munkásságában számos kolozsvári és vidéki közéleti férfit támogat.

Az „Ujság” — politikai és társadalmi akciói mellett — kiváló gondot fordít a köz- és mezőgazdasági érdekek megfelelő, alapos és helyes irányu szolgálatára is. Ily tárgyú rovatait a legjelesebb helyi és fővárosi szakemberek látják el közleményekkel.

Előfizetési pénzek utalványlapon

„Az „UJSÁG” kiadóhivatalának

Kolozsvártt”

(781.)

czimen küldendők.

==== Mutatványszám ingyen küldetik. ====

Kishirdetések felvételnek (minden héten csütörtök délig): a kiadóhivatalnál, Kolozsvárt, Deák-Ferenc-utca 13. sz., emelet.

Előre fizetendő

KIS HIRDETESEK.

Levélbeli tudakozásokra felvilágosítást ad a kiadóhivatal, ha a szükséges válasz-levélbélyeg mellékelteik.

Ezen rovatban minden 20 cm., vagy ennél kisebb területű — 50 szóig terjedő — hirdetés egyszeri közlése 1 koronába kerül. Egész évi (52-szeri) közlés ára: 48 korona mely évnegyedenként, vagy havonként is fizethető. A hirdetés legkönnyebben megrendelhető utalványlapon, melyre a szöveg is felírható. A jelzett mennyiségen felül minden szó 4 fillér, vagy minden cm. 5 fillér. Tudakozásoknál csak a kishirdetések számára kell hivatkozni. Támpéldány csak egy küldetik.

Az Erdélyrészi Gazdatiszti Egyesület hirdetései:

Állást keresők:

1. Okleveles gazdatiszt 12 évi gyakorlati működéssel, aki a gazdasági üzem minden ágában, különösen pedig az állattenyésztésben kiválóan jártas, megfelelő kezelőtiszti állást keres.

2. 36 éves nőtlen, jelenleg 1000 holdas gazdaságot önállóan kezelő, az algyógyi földmives iskolát jeles sikerrel végzett gazdatiszt, akinek 6 évi gyakorlata van és a gazdaság minden ágában jártas, nősülési okból azonnali belépésre megfelelő állást keres.

3. 12 évi gyakorlattal bíró gazdatiszt, alkalmas kezelőtiszti állást keres december 1-ére. Szükség esetén mindjárt betöltheti az állást.

4. Okleveles gazdatiszt, több évi gyakorlattal, kitűnő bizonyítványokkal, huzamosabb idő óta önálló kezelő, gazdatiszti állást keres.

5. Nagyobb gazdaságban több éven át, mint önálló kezelő működött, okleveles gazdatiszt, önálló kezelőtiszti állást keres.

6. Vinceller iskolát végzett és több évi gyakorlattal bíró gazdatiszt, megfelelő állást keres.

7. Állást keres több évi gyakorlattal bíró, 30 éves, református vallású nőtlen gazdatiszt, ki jelenleg is egy nagyobb uradalomban van, mint gazd. ispán alkalmazva. Állását önállósítás szempontjából hagyja oda. Jó bizonyítványokkal rendelkezik.

8. Gazdatiszti állást keres azonnali belépésre 13 évi gazdasági gyakorlattal bíró, eddig nagyobb birtokon önállóan működött gazdatiszt, kinek bizonyítványait betekintésre rendelkezésre bocsájta kívánatra a titkári hivatal.

A fősorolt álláskeresőket illető megkeresésekre készségesen ad — előzetesen megszerzett tudakozások alapján — jóvilágosítást, az Erdélyrészi Gazdatiszti Egyesület titkári hivatala (Kolozsvár, Deák-Ferenc-utca 11.)

Betöltendő állás.

Egy erdélyi uradalomban szőlőkezelői állás üre-

sedett meg. Pályázhatnak az állásra egyszerű, nős, vinceller iskolát végzett egyének. Az évi javadalmazás: 400 k. készpénz, 6 mm. őszi búza, 6 mm. rozs, 4 mm. szemes tengeri, 2 drb. tehén, legelő és teletetés s ezek borjúja 1 éves korig, 2 (1200 □ öles) hold szántott tengeri föld, 10 m³. kemény hasábfá. — Kötelessége leend azért az uradalmi 15 holdnyi szőlőterület szakszerű munkáltatására és vezetésére felügyelni s a gazdaságban az ellenőri teendőket végezni. Az állásra reflektálók sürgősen adják be ajánlatukat, eddigi működésük megjelölésével a titkári hivatalhoz.

Alkalmazást keresők

Kovácsnak ajánlkozikk teljesen képzett gyári kovácssegéd uradalmakba. Czime 336. szám alatt megtudható a kiadóhivatalban.

„3000—4000 holdas bérelt birtokomra keresek egy ügyes erélyes gazdatisztet egyszerű practizált gazdák előnybe részesülnek.

Cim megtudható a kiadóhivatalban.“ (921.)

Különlélek.

B. Bak Lajos

Ó csász. és kir. Fensége Klotild főhercegnő udvari szálitója és az arany koronás kereszt birtokosa

műbútor- és épületasztalos munkák és parquette gyári üzlete

Kolozsvárt.

Alapított 1869-ben. (845.)

Eladó buza- vetőmag!

Eredeti tisztavidéki őszi búza után termelt

vetőmag

80 kg. hl. súlyu eladó q.-ként 16 koronáért.

Czim: Cs. Szabó József Szász-Fenes. (919.)

Hantz Sándor könyvkötő.

Ezelőtt Hantz György társa. Kolozsvárt, — Jókai-utca 2. szám. —

E szakmához tartozó munkákat versenyt felülmuló izléssel tartósan és olcsó árért készítek. Fizetések fél vagy egész évi elszámolásra történhetnek. (555)

A címre kérem vigyázn!

Schember G. és Fiai

cs. és kir. udvari hidmérleg és gépgyár BUDAPEST, Andrassy-út: 15.

Ajánlják általánosan ismert, szabadalmazott hid- és marhamérlegelket, valamint gazdasági és ipari célokra szolgáló tizedes és százados raktári mérlegelket.

Árjegyzék ingyen és bérmentve. (902)

Kitűnő mezősegi ó-borok eladása Komló-Oroszfáján.

Özv. Bárá Bornemissza Andrásné, sz. Gróf Teleki Polixéna ó méltósága tulajdonát képező komlódi gazdaságában a következő saját termései speciális ó-borok eladók:

Olasz-rizling 100 Hl. literje 50 kr. Kővér-rizling 50 Hl. literje 50 kr. Vörös oportó és carbenet 30 Hl. literje 60 kr. Traminer 10 Hl. literje 70 kr.

mind tisztán és házilag kezelve, kitűnő zamatu, erős, úgyszólván gyógyborok; gyengék és vérszegényeknek kitűnő hatásuk 6 és 7 fok szesz tartalommal.

A pénz előleges beküldése után megrendeléseket kis mennyiségben is készségi teljesít a kezelőség, nagyobb mennyiség, vagy általános vásárnál az irt árak nem mérvadó.

E tekintetben egyezkedhetni, vagy megrendeléseket eszközölhetni megbízott Engi Elek ú-zttartónál Komlódon u. p. Nagy-Nyulas, vasuti állomás: Szt.-Mihálytelke hova előleges értesítéssel bármikor fogatot küld a fenti megbízott a vevő után.

Ugyanott azonnal felvételük egy földmives iskolát vagy vinceller iskolát végzett szorgalmas, erélyes, megbízható gyakornok, ellátás mellett fizetés nélkül. (914)

Eladó birtok!

Székelyföld legsebbebb helyén, városok és vasút mellett, egy 150 holdas első osztályu birtok, úri lakással együtt eladó.

Bővebbet a kladóhivatal levélileg is tudat. 915.

Simonffy István

mezőgazdasági gépgyára, vas- és fémöntője Kolozsvárt, Kultorda-u. 48. szám. Telefon 85. sz. Kívánatra árjegyzék és költségszámítás bérmentve küldetik. (404.)

Eladó 2 drb.

Poland Kina tenyészkoca.

Czim G. G. alatt a kiadóban. (1001.)

Simmenthali üszök

megvételre kerestetnek (12—15 drb.)

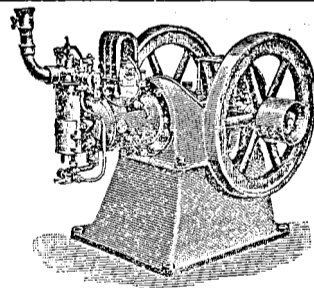
Levélbeli ajánlatok a kiadóhivatalhoz kéretnek. (1005.)

4 törzs Plymouth Rock tyúk

— eladó. — Áruk 50 korona. Cim a kiadóhivatalban. (1003.)

A gyakorlatban legjobban bevált benzinmotorok és lokomobilok

(a viláhirű BAECHTOLD és Tsa svájcezi (Steckborn-i) gyárából) kaphatók: Molnár és Pinter technikal oégnél

BUDAPESTEN, Lipót-körut 7/a. Ismerőseinket és rendes vevőinket felkérjük ezen motoroknak működésben való megtekintésére. Érdeklődőknek további felvilágosítással szivesen és azonnal szolgálunk.

Versenyképes áraink szereléssel együtt, vevő állomására szállítva a következők, pl.:

Fekvő motor	10 HP.	5600 korona.
"	20 HP.	7200 "
"	40 HP.	11250 "
Lokomobil	3 HP.	3500 "
"	4 HP.	4200 "
"	6 HP.	5000 "

Ajánlja magát a cég a t. gazdaközönségnek minden a gazdaságban előforduló szükséglet fedezésére szolgáló anyagot, u. m.:

gépola, égőola, kocsikenőcs, gabnazsák, kazaltakaró, repce és cséplőponyvák, gép és oko alkatrészek, gépszijak stb. legolcsóbb árak, pontos és szolid kiszolgálás mellett szállítani. (864)

Nagy képes Világtörténet

Képes diszmű a művelt közönség számára.

ÁLDÁSSY ANTAL, BOROVSZKY SAMU, FOGARASSY ALBERT, GERÉB
JÓZSEF, GOLDZIER IGNÁC, GYOMLAY GYULA, MIKA SÁNDOR

közreműködésével szerkeszti: (156)

MARCZALI HENRIK.

Mintegy 2500 szöveggéppel, 500 műemlékkel, 60 színes műlappal, 50 történeti térképpel, 8500 szövegoldallal.

A Nagy Képes Világtörténet célja.

Jelen munkával az első nagy világtörténeti mű jelenik meg magyar nyelven. Tervében, céljában, eszközeiben, alakjában és terjedelmében egyaránt nagy és jelentős ez a vállalkozás. A magyar tudomány nyujta a magyar közönségnek az élet könyvét, a világtörténetet. Nemzeti művelődésünkre fontos mozzanat ez. Egy régi hiány pótlása, egy régi szükség kielégítése, egy régi kötelesség teljesítése.

A Nagy Képes Világtörténet illusztrációi.

A Nagy Képes Világtörténet összes illusztrációi kizárólag egykoru vagy korhű ábrázolatok lesznek. Képes mellékletei, történeti térképei, a szöveg közé nyomott rajzokkal és írásmásokkal a Világtörténet egy olyan kicsinyített historiai muzeumot nyujtanak az előfizetőnek, a minőt a maga valójában lehetetlen beszerezni. Ezek a nagy európai muzeumokból, családi és nyilvános könyvtárakból és levéltárakból, építészeti műemlekekről egybegyűjtött s a legnagyobb műszaki tökéletességgel reprodukált illusztrációk rendkívül emelik a mű becsét, az egésznek művészi értéket adnak.

Ez a tizenkét kötet a legfényesebb magyar könyvek közé tartozik. Ez a tizenkét hatalmas könyv arra való, hogy nemzetünk minden műveltjének tanítója, barátja, tanácsadója, minden uri háznak ékessége legyen. A mű kiadására egyesült két könyvkiadó intézet bizalommal ajánlja tehát nagy, magyar vállalatát a nagy magyar közönségnek.

Franklin Társulat,
magyar irodalmi intézet és könyvnyomda.

Révai Testvérek,
irodalmi intézet részvénytársaság.

Előfizető gyűjtők sziveskedjenek a kiadóhivatalhoz fordulni.

Megjelenik tizenkét kötetben

famentes, tehát soha meg nem sárguló papíron.

Egy-egy kötet ára

rendkívüli díszes félbőr-kötésben, bőrháttal és vászontáblával

8 frt.

Minden négy hóban egy-egy kötet jelenik meg.

Megjelenik füzetes kiadásban is 240 füzetben.

Több füzet semmiképp sem lesz.

Hetenkint egy füzet fog közrebozsáttatni.

Egy-egy füzet ára: 30 kr.

A füzetes kiadásban díszes bekötési táblák szállítanak.

A Nagy Képes Világtörténet megszerezhető:

- Füzetes kiadásban hetenkénti 30 kros füzetekben minden rendes hazai könyvárusnál.
- Kötetes kiadásban 12 kötetben, 8 frtjával;
 - kötetenként utánvétellel bérmentve,
 - havi 1 frt 50 kros részletfizetésre.

A rendelések helyi könyvkereskedőkhöz vagy alólírt kiadókhöz intézendők.

Tájékoztató képes prospektust vagy mutatványfüzetet

ingyen és bérmentve

küld a mű kiadóhivatala:

BUDAPEST, VIII., Üllői-ut 18. szám.

Cicchéket
mindennemű nyomtatványhoz
szép és tiszta kivitelben
pontosan és olcsón
készít
Fischer Spöt
Fotóipari Képzőművészeti
Budapest
Kossuth-Lajos-utca 6. szám.
Videki megrendelések pontosan
eszközöltekné.

(780.)

1901. évi forgalom 26000 mmáza.

Felhívjuk a t. c. gazdaközönség
figyelmét

a budapesti gyapju-aukciókra,

melyek idej második sorozata
folyó évi szeptember hó 24-én
veszi kezdetét.

Az aukciókra felküldött és „Gyapjuárverési vállalat Budapest, Dunaparti teherpályaudvar” címzett gyapjuküldemények a M. Á. V. összes vonalain tetemes díjkezdményben, valamint ingyen raktározásban részesülnek.

Bejelentéseket elfogad és mindennemű felvilágosítással szolgál:

Gyapjuárverési vállalat (789.)

HELLER M. S TÁRSA
BUDAPEST, V., Erzsébet-tér 13.

FISCHER PÉTER és Társa

cs. és kir. udvari szállítók

mű, és kötszer-gyárosok
BUDAPESTEN.

Raktár és gyár: IV. Kossuth Lajos-utca 6.

Ajánlják mindennemű állatorvosi mű-és kötszerrel dúsan felszerelt raktárukat, mely mindenféle újabb szerkezetű sebészti, szülészi, bonczani, patkolástani és más állatgyógyászati célokra szükséges eszközöket tartalmaz.

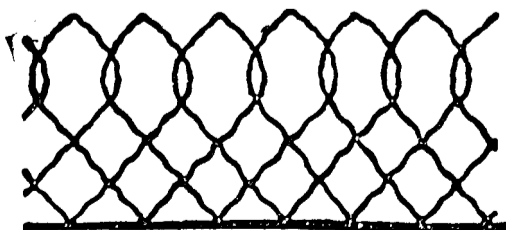
1902. évi árjegyzéket kívánatra küldünk.

Eszközök javítása és átalakítása is elvállaltatik. (841.)

LÉBER GYULA

első erdélyi sodrony szövét-fonat és szita-áru gyára
KOLOZSVÁRT, Egyetem-utca 12. szám.
Telefon 439.

Ajánlja minden e szakba vágó munkáit, ugymint: kertek erdők, vadaskertek, szőlők, sírhelyek, stb. bekerítéséhez való Gép-sodrony-fonatait, majorsági udvarok fonattal való bevonását; pince, padlás, felső világossági-

magtár és élesekablak rostelyzatát, athanyo rosták, szén, kocsz, kavics válogatásához; szilkrafogók gépekhez. Zöldre festett légy szövét, szelelő és löherosták. Backer-féle rosták és egyébfele használatra, vas-, réz- és czinszövetek, Kruppa-sodrony szegélyzetek, aczél tüskés sodrony-kertek s. a. t. bekerítésére. Különbfele mintákban, fakereibe foglalt rosták és szíták, ruganyos ágybetétek (mátrác), sodrony-láb-törölők. Képes árjegyzékkel kívánatra ingyen és bérmentve szolgálók. (339.)